ОЛЕКСАНДР ІРВАНЕЦЬ

ПРЯМИЙ ЕФІР

П'єса на одну дію з роллю для режисера

Андрієві Крітенку з любов'ю присвячую

Телевізійна студія. Все готово до передачі. За великим дугоподібним столом сидять семеро учасників передачі, включно з ведучими. Спалахують юпітери, наїздять-від'їздять телекамери, мигає табло "Готовність!".

ВЕДУЧИЙ. Отже, за хвилину розпочинаємо! Всі приготувалися, зосередилися. Пам'ятайте, що я вам казав про камери, не робіть різких рухів, особливо по вертикалі, з місць не вставайте ні в якому разі. Операторська, чи мікрофони всі підключені в учасників?

ГОЛОС З ДИНАМІКА. Так, підключені всі.

ВЕДУЧИЙ зиркає на годинника в студії. Табло "Готовність!" згасає. Лунає рипучий звуковий сигнал. ВЕДУЧИЙ робить до всіх гіпнотичного жеста.

ВЕДУЧИЙ. Добрий вечір, дорогі наші глядачі!

ВЕДУЧА. Добрий вечір!

ВЕДУЧИЙ. Сьогодні, як і щотижня, ми знову в прямому ефірі, і знову говоримо з вами про важливе, про актуальне, про наболіле...

ВЕДУЧА. Та сьогодні наша передача — особлива. Тому, що ми говоритимемо... про мультиплюндизм. Так-так, як це й було вчора анонсовано, темою нашої сьогоднішньої розмови стане це непросте й неоднозначне явище, оцінку якому, кожен зі свого боку, і мусять дати всі учасники нашої сьогоднішньої зустрічі.

ВЕДУЧИЙ. Але перш, ніж розпочати, слід згадати про таке: після учорашнього анонсу деякі... гм... деякі засоби масової інформації... повідомили, посилаючись на буцімто компетентні джерела, що ніби-то сьогоднішня наша передача буде знята з ефіру. Як бачимо, цього не сталося, що в свою чергу є іще одним доказом дедалі більшої відкритості нашого суспільства та готовності його до змін. Але давайте перейдемо ближче до теми нашої сьогоднішньої розмови. Отже — мультиплюндизм. Услід за наркоманією, проституцією, інфляцією та інтерференцією виявилося, що й він притаманний нашому суспільству, хоча це тривалий час і замовчувалося.

ВЕДУЧА. Тому до сьогоднішньої розмови ми запросили різних людей, людей небайдужих, людей, що мають свою точку зору на мультиплюндизм, відмінну від інших думок. Я відрекомендую учасників нашої передачі. Це — заслужений вчитель, заступник директора по виховній роботі середньої школи-спецінтернату номер 329-біс пані Катерина; далі — представник збройних сил, Начальник виховного відділу Генерального штабу генерал-адмірал Момотко; знаний політик, сенатор попереднього скликання, а зараз співголова Партії Розвитку пан Павло. Є у студії і представники молодої нашої ґенерації — це ось Інга, молодший продавець торгівельного центру "Купи", і Стефан, цьогорічний випускник середньої школи, на сьогодні — безробітний. Як бачите, до розмови сьогодні залучені представники якщо не всіх, то найрізноманітніших верств нашого населення. Отже, хто розпочне?

ВЕДУЧИЙ. Я гадаю, Олено, що за джентльменським законом слід надати право першого слова жінці. Тож пані Катерино, яка ваша точка зору на мультиплюндизм? А також — як сприймають мульти-плюндизм

вчителі взагалі, і вчителі вашої школи-спецінтернату зокрема. Прошу вас...

ВЧИТЕЛЬКА. Я одразу мушу сказати, що я говоритиму те, що я думаю. І тому, можливо, комусь у студії або серед глядачів це може не сподобатися. Я хвилююся... перш ніж прийти на цю передачу, я довго собі думала. І вирішила — скажу все, як є. У теперішні часи... от ми, наприклад, наше покоління, ми зростали в зовсім інший час. Було так тяжко. Але ми дуже хотіли вчитися. І ось тепер, коли дивишся на сьогоднішню молодь... я нічого не хочу сказати, є серед молодих і старанні, ретельні, сумирні, але... от, наприклад, вихованки нашого спецінтернату...

ВЕДУЧИЙ. Пані Катерино, якщо можна, ближче до теми. Сьогодні ми говоримо про мульти...

ВЧИТЕЛЬКА. Зараз-зараз, я скажу й про це. Але дайте мені закінчити. От учора на педраді в нашій школі вчительки, коли довідалися, що я запрошена сьогодні на телебачення, просили мене передовсім наголосити на малій, катастрофічно малій, просто жебрацькій платні наших педагогів. Ви розумієте, працівники освітянської ниви сьогодні поставлені в такі умови, що... вони просто...

ВЕДУЧА. Я дозволю собі, пані Катерино, дещо загострити питання, що ми його вам хочемо поставити. Як ви гадаєте, от мультиплюндизм серед вихованців... серед вихованок вашої школи-спецінтернату, якщо я не помиляюся, школа у вас дівоча, от як ви гадаєте, мультиплюндизм у вашій школі, має він, так би мовити, шанси?

ВЧИТЕЛЬКА. Ні, я думаю... хоча, ви розумієте, наша школа — це заклад нетиповий, своєрідний. Але ми, увесь педколектив, ми робимо все, щоб дівчатка, наші вихованки, почувались у нас, як удома. Щоб вони не відчували ніякої різниці між іншою, звичайною школою, і нашою. А контингент у нас, як ви самі розумієте, дуже складний. Але щоб вони...

ні, це неможливо. У нас же персонал весь час з ними, і вночі чергові вихователі теж. Ну там, може, хтось один, крадькома. Але в загальній масі колектив у нас здоровий і, я гадаю, здатен дати відсіч будь-яким проявам... Та якщо й надалі триватиме таке принижене становище педагогів, якщо уряд найближчим часом не збільшить платню вчителям, як мінімум, на...

ВЕДУЧИЙ. Даруйте, пані Катерино, саме зараз у нашій програмі час невеликого відеоматеріалу про мультиплюндизм, так би мовити, у повсякденному побуті нашого суспільства. Попереджаємо глядачів, що зйомка велась прихованою камерою і взагалі такий матеріал іще недавно був би класифікований тільки як архівний, під грифом "строго секретно". Тож увага на екран. (Пауза. Прикривши рукою мікрофона, здушеним голосом до ВЧИТЕЛЬКИ.) Пані Катерино, варто було б усе-таки.. дещо більше по суті, розумієте. Все. У вас все. Більше часу на вас не відведено. Зараз будете ви, пане Павле. Потім ви, пане генерале. Приготуйтеся, добре? Операторська! Чуєте мене? Заведіть наступний матеріал на монітор, щоб ми з Оленою бачили, щоб орієнтуватися могли! Бо так, наосліп не запам'ятаєш, що за чим.

ВЕДУЧА. Так. Ці кадри мимоволі наштовхують мислячого глядача на роздуми. І мені цікаво, що скаже з цього приводу професійний політолог, професор університету. Вам слово, пане Павле!

ПОЛІТОЛОГ. Гм... До всякого явища у житті суспільства слід підходити виважено. От і мультиплюндизм теж. Я, можливо, повторюся услід за деякими газетами, але спробую все ж розтлумачити значення цього терміну, щоб далі було зрозуміліше все у нашій полеміці. Отже, мультиплюндизм — це складне слово, перша його частина від латинського "мульти", що означає "багато", "безліч", а друга — від кореня "плюндус", ну, це, я гадаю, перекладу не потребує... Про мультиплюндизм за кордоном вже чимало написано, ось і нещодавно теж вийшов з друку там, у них, збірник цілого колективу авторів (бере до рук якусь книгу, читає титул). "Малтіпландізм е-е... фром зе єстердей ту зе туморров". Тобто, перекладається ця назва, як... "Мультиплюндизм

не має майбутнього". Ну, тут ми, можливо, не всі такого погляду дотримуємося. Наш дослідний інститут вже отримав для своїх спецфондів одного примірника цієї книги, саме зараз фахівці її вивчають, можливо, ми навіть щось перекладемо і видамо тут, у нас, який-небудь скорочений варіант для обмеженого користування. Отож, як це усі ми сьогодні прекрасно розуміємо, мультиплюндизм існує і в нашому суспільстві, звичайно, на рівні обмеженому, локальному. Але існує. Я навіть відкрию невеличку таємницю: як мені стало відомо, нещодавно питання про мультиплюндизм навіть розглядалося на закритому засіданні спеціальної комісії сенату. Отже, як бачимо, навіть на рівні, так би мовити, державному існує увага до цієї проблеми. Ну, а що стосується мультиплюндизму, так би мовити, в побуті, ось стосовно переглянутого нами матеріалу, то моє особисте до цього ставлення таке —можливо, і це має право на існування, коли при цьому не входити у суперечності з інтересами інших людей, не заторкувати їх, розумієте! Тобто, тема ця дуже делікатна, і я наголошую, що це моя особиста думка... бо коли таке явище переростає свої рамки, вихо-дить за них, — отут вже, очевидно, держава має право втрутитися, і навіть зобов'язана це зробити. Це що стосується мого погляду на ці речі. Ви мене зрозуміли, я сподіваюся...

ВЕДУЧА. Добре, пане Павле, перш ніж ви закінчите і ми надамо слово представникові збройних сил, до вас іще одне маленьке запитання, трохи навіть провокативне, — а як би ви поставилися, коли б дізналися, наприклад, про прихильність до мультиплюндизму... когось із ваших рідних, членів сім'ї, дітей, наприклад?

ПОЛІТОЛОГ. Ну, мені важко уявляється така ситуація. Мої діти — це вже дорослі, сформовані особистості. Щоб вони і раптом... хоча, якби таке сталося, я гадаю, ми просто зібралися б усією родиною, сіли б і обговорили таку проблему. Спокійно, без нервів. І, думаю, спільно прийшли б до якогось розв'язання. Так ось я думаю. Ви, сподіваюся, мене розумієте...

ГЕНЕРАЛ. А якби таке вияснилося, ви силу могли б употребить у вашій сім'ї? От мені просто інтересно?..

ПОЛІТОЛОГ. Ну, я не прихильник розв'язання таких питань силовими, авторитарними методами. Але я повторюю, те, про що ми говоримо, все воно дуже умовне, гіпотетичне: якби це сталося, якщо припустити... Я ще раз повторюю — мої діти — дорослі люди, і я думаю... ну, одним словом, ви мене розумієте...

ГЕНЕРАЛ. Так, мені ваша позиція зразу стала понятна, зрозуміла тобто. Як тільки ви начали говорить. І я з нею в корні не согласний, скажу я вам!..

ПОЛІТОЛОГ. Але ж я...

ВЕДУЧА. Ось ми якраз і підійшли до...

ПОЛІТОЛОГ. Я увесь час наголошував, що це тільки моя думка!..

ВЕДУЧА. Ми якраз і підійшли до чергового аспекту обговорюваної проблеми...

ПОЛІТОЛОГ. І я нікому свою думку не нав'язую, а просто...

ВЕДУЧА. Проблеми мультиплюндизму в лавах наших збройних сил. Чи можливо це, чи допустимо, а якщо так, то наскільки і якою мірою, — на всі ці запитання нам зараз відповість Начальник Виховного відділу Генерального штабу генерал-адмірал Момотко. Отже — вам слово, пане генерал-адмірале.

ГЕНЕРАЛ. Армія, як ви всі повинні зрозуміти, це зовсім не гражданська, не цивільна установа. Вона живе за своїми законами, строгими законами, я сказав би, і тому в армії нема і не може буть місця тому, що не передбачено її статутом, наказами й розпорядженнями

вищестоящого керівництва. От і цей ваш, як ви тут кажете, мультиплюндизм. Я не виключаю, може, хтось з новобранців іще вспів нахвататися цього на гражданці, але вже в армії... хотів би я побачить, наприклад, після п'яти годин стройової підготовки, або після маршового кидка у повній викладці — який може буть мультиплюндизм? Хоча з іншого боку, якщо наш виховний відділ отримає необхідні вказівки й розпорядження, тобто якщо керівництво нашої держави вважатиме, скажемо, за доцільне... але поки що, я наголошую, поки що в нашій армії цього нема, бо воно нам непотрібне і суперечить самому духові наших доблесних збройних сил. От ми тільки що продивилися оці кадри, оці, зняті прихованою камерою! А ви уявіть собі, якщо раптом таке на бойовому чергуванні? У танку, чи в окопах? Чи на підводному човні? Ну, можете собі таке уявити? Ні! Ото ж бо й воно!..

ВЕДУЧИЙ. Дякуємо, пане генерал-адмірале. Зараз у нашій передачі невелика рекламна пауза, а потім ми продовжимо нашу розмову. Я ще мушу нагадати нашим телеглядачам, що вони можуть звернутися до учасників передачі по прямому багатоканальному телефону, номер якого ви зараз бачите на екрані, на рухомій стрічці внизу. Отже зараз — хвилина реклами!

ВЕДУЧА. Пане генерал-адмірале! Все ж таки слід було якось м'якше вам говорити. Вибачте. І потім, ми ж домовлялися з вами, що ви згадаєте про ставлення військових, офіцерів до мультиплюндизму, а не будете тільки на своєму погляді наголошувати.

ГЕНЕРАЛ. Добре, я ще скажу про це!

ВЕДУЧИЙ. Боюся, що ні. Час вашого виступу, на жаль, вичерпано. Хіба, може, в кінці передачі, у полеміці, там буде в нас декілька хвилин.

ВЕДУЧА. Закінчилася рекламна пауза, і ми повертаємось до нашої розмови. Хотілося б зараз почути думку нашої молоді — яке її ставлення до мультиплюндизму. Інго, що ви нам скажете?

ІНГА. Ой, ви так питаєте мене... що я можу сказати?.. (Ніяковіє, замовкає.)

ВЕДУЧИЙ. Наприклад, Інго, я вам допоможу, от серед ваших знайомих, друзів, подруг, серед однолітків ваших, яке ставлення до мультиплюндизму?

ІНГА. Ми... часом ми з дівчатами на роботі говоримо про це... дівчата говорять... і ми... вони тобто... (Знову ніяковіє.)

ВЕДУЧИЙ. Ви хочете сказати, що ваші співробітниці, дівчата, як ви зараз висловилися, схвально ставляться до мультиплюндизму?

ІНГА. Так... Ні... Я не знаю... (Ніяковіє остаточно.)

ВЕДУЧА. Отже у вас...

ВЧИТЕЛЬКА (втручається раптово й безапеляційно). Ану дозвольте, я скажу! От я зразу побачила, що вона буде, що ви будете так говорити! Мені здається, що ви занадто легковажно й несерйозно ставитеся до того, що дозволяють собі на роботі оці ваші дівчата! От я зараз хочу прочитати, тільки ви не перебивайте мене, я тут, ідучи на передачу, взяла з собою цього листочка, це у нашій школі працює закрита поетична студія "Еврідіка", і в ній одна вихованка отут написала, ну не сама, звичайно, з нею ведеться велика робота, вона цього року випускатися повинна, то ось вона тут написала, я хочу вам прочитати, послухайте мене... (розгортає аркуша, читає):

В минуле канув бандитизм,

а також дзен-буддизм.

Я вірю, відійде туди ж

і цей мультиплюндизм!

Тут, звичайно, ще не дуже вправно написала дівчина, але вона те, що думала, сказала!

ГЕНЕРАЛ. Правильно! Хороші вірші!

ВЧИТЕЛЬКА. Я, звичайно, вибачаюся, що я втрутилася, але я хочу, щоб усі знали, що справжня наша молодь має ось такі свої погляди на цей мультиплюндизм, а не такі... а не тільки такі, як отут нам щойно показали!

ВЕДУЧА. Ну, ми ще не закінчили розмову з молоддю остаточно. Ось тут у нас ще сидить Стефан, він досі ще протягом передачі не брав слова. Стефане, що ви нам скажете, ваше ставлення до мультиплюндизму...

СТЕФАН. А що? Не хило!..

ВЕДУЧА. Тобто...

СТЕФАН. Не хила ця штука — мультиплюндизм! У нас всі пацани так вважають в нашій компанії.

ГЕНЕРАЛ. А я от хочу запитать у молодого чоловіка — скільки вам років?

СТЕФАН. А кому яке діло? Ну, сімнадцять...

ГЕНЕРАЛ. А таке діло, що ви скоро до війська призоветеся, і вам там... і там ви всю цю муть забудете!

СТЕФАН. Не піду я до вашого війська!..

ГЕНЕРАЛ. А на це у нас поки що закони існують! Хоч, взагалі, так і видно, що ти... що ви цей, тьху... мультиплюн...

ВЕДУЧИЙ. А все ж таки, Стефане, якщо конкретніше, чим вас усе-таки приваблює мультиплюндизм?

СТЕФАН. Ну бо чьотко це все. Кльово, одним словом. Все по-новому, по-інакшому, ніж було до цих пір. Повинні ж це усі зрозуміти — все по-інакшому!..

ПОЛІТОЛОГ. Дозвольте мені приєднатися. Ось ми можемо на прикладі Стефана якраз побачити, що молодь, принаймні певна її частина, симпатизує ідеям мультиплюндизму. Взагалі, молоді притаманне загострене сприйняття новизни, свіжих ідей. Це якраз ми можемо спостерігати і...

ВЕДУЧИЙ. Що сталося? Що зі світлом в студії?! Операторська! Операторська!

З'являється ДИКТОР У ТЕМНОМУ ПІДЖАКУ, надалі просто ДИКТОР.

ДИКТОР. Будь ласка! Терміново! Звільніть мені! Студію!

ВЕДУЧИЙ. Георгію! Що сталося? В чому справа? В нас же передача,

хіба ви не бачите?.. Ми працюємо!

ДИКТОР. Олександре, не нервуйтеся. Звільніть мені студію, швидше, будь ласка. Негайно, будь ласка!.. (З-за його спини виступають 2-3 постаті з автоматами на грудях.)

ВЕДУЧА. Що, військово-патріотичну передачу знімати будете?

ДИКТОР. Олено, зараз не час на жарти. Востаннє прошу звільнити

студію! Ми тут з важливим державним завданням!

ВЕДУЧИЙ. Але ж зйомка іде. Я ж он бачу — камери працюють!

ДИКТОР. Це не ваш клопіт. Так має бути. Звільніть мені робоче

місце, швиденько, швиденько-о...

ГЕНЕРАЛ (опам 'ятавшися, встає з-за столу). Ану, що таке? (Автоматники спрямовують люфи своєї зброї в його бік.) Ану, позір, струнко! Що таке? Доповідати по старшинству! Хто старший?

АВТОМАТНИК. Старших немає, пане генерале! Спецзавдання від Надзвичайного Комітету.

ВЧИТЕЛЬКА. Ой, лишенько!

ГЕНЕРАЛ. Якого комітету? Коли?

АВТОМАТНИК. Сьогодні ввечері, пане генерале!

ГЕНЕРАЛ. Ти диви! А що ж я... а що ж мені... Та чого ж я нічого не знаю?!

АВТОМАТНИК. Ваш підпис теж є під зверненням Надзвичайного Комітету.

ГЕНЕРАЛ. Що, правда? А, ну тоді все ясно. Тоді все у порядку. (До всіх учасників передачі.) Я думаю, нам... вам справді краще виконати розпорядження і звільнити студію. Ну, я кому говорю?..

Спершу ВЕДУЧІ, а потім вся решта повільно встають, відстібають мікрофони, що були прикріплені до одягу.

ПОЛІТОЛОГ (відстібаючи мікрофона). І все-таки в цю останню хвилину я хотів би заявити рішучий протест...

ДИКТОР. Звук відключено, вас не чують.

ПОЛІТОЛОГ. Ну тоді я на мигах. (Робить виразного жеста.)

ГЕНЕРАЛ. Давайте, давайте, ворушіться.

ВЕДУЧИЙ. Стоп. А куди ж ми вийдемо? Двері студії замкнені.

ДИКТОР. Так має бути. У нас все передбачено. Залишайтеся поки що тут. Може, потім ви навіть продовжите свої теревені. А поки що станьте отам-о попід стіною, щоб не залазити в кадр.

ВЧИТЕЛЬКА. Ой, що буде?.. Ой, що ж це буде!..

ВЕДУЧА. Не турбуйтесь, пані Катерино, буде те саме, що й завжди.

ВЧИТЕЛЬКА. А я казала, а я правильно казала — не доведе він до добра, цей ваш мулти... плюнди... Ой, що ж тепер буде?

ДИКТОР. Тихо мені! Світло, звук у студію! (Сідає за порожній стіл на місце ВЕДУЧОГО.) Операторська! Починаймо! Увага! Увага! Передаємо термінове звернення Надзвичайного Комітету, створеного з волі народу сьогодні ввечері. Дорогі співвітчизники! У нашому суспільстві, яке зазнає в цей переломний час докорінних змін, визначились і загострилися небезпечні тенденції. Особливе занепокоєння викликає ідея так званого мультиплюндизму, що глибоко вкорінилася у свідомості певної частини населення нашої багатостраждальної держави. Деструктивний і

волюнтаристичний зміст цієї ідеї сьогодні вже ні в кого не викликає сумніву. Тому ми, члени Надзвичайного Комітету, створеного з волі народу сьогодні ввечері, керуючись глибоким усвідомленням важливості історичного моменту, перебираємо на себе усі повноваження керівництва нашим суспільством, армією та державою. Від сьогодні й до скасування повноважень Надзвичайного Комітету на всій території нашої держави встановлюється комендантська година, її тривалість визначатиметься на розсуд місцевих адміністрацій, але не менш трьох чвертей тривалості світлового дня. У бойову готовність приводяться війська федерального набору, авіація, морський, річковий та озерний флот, частини прикордонного патрулювання і внутрішньої безпеки. До цивільного населення Надзвичайний Комітет звертається з закликом зберігати спокій, сумлінно працювати на своїх робочих місцях, зміцнювати трудову дисципліну, бездоганно виконувати всі розпорядження та вказівки. Найближчими днями розпочнеться всеохопна перевірка населення на предмет мультиплюндизму з подальшою ізоляцією та примусовим викоріненням ознак мультиплюндизму у їх носіїв. Звертаємось до всіх громадян, свідомих своєї відповідальності, з проханням про всебічне сприяння у проведенні цього важливого заходу. Необхідно іще раз, можливо, востаннє переламати в собі пережитки старої, родової, родинної свідомості задля остаточної перемоги сил добра та прогресу в нашому суспільстві. Бюро Надзвичайного Комітету, створеного з волі народу. Сьогодні ввечері. (Диктор складає аркушики тексту, піднімається з-за столу.) А тепер можете продовжувати вашу балаканину, якщо не набридло. Операторська! Апаратура працює? Ну ось, будь ласка. (Разом з автоматниками залишає студію.)

ВЕДУЧИЙ. Ну що, прошу займати свої місця. Продовжимо нашу передачу. (Всі якось спроквола наближаються до столу, а ВЧИТЕЛЬКА першою хапає мікрофона.)

ВЧИТЕЛЬКА. Ніно! Ніно!!! Чуєш мене? Я сподіваюся, що чуєш. Слухай, Ніно, якщо я сьогодні не повернуся, там, у холодильнику є ще що їсти, днів на два, а потім у шафі, в тих шухлядах, де білизна, внизу,та ти

знаєш, там...там є гроші, візьмеш, на перший час мусить вистачити, чуєш мене, Ніно!.. (Плаче.)

ВЕДУЧА. Пані Катерино, заспокойтеся будь ласка. Нічого ж страшного не відбулося, ви ж самі бачите. Життя триває, он навіть наша передача продовжується, А крім того, хто ж, як не ви показали себе переконаною супротивницею мультиплюндизму. Це є тепер зафік-совано навіть нашою апаратурою. Тому вам, напевно, нічого не загрожує, і не потрібно нервувати, заспокойтеся будь ласка.

ГЕНЕРАЛ. Так, правда, не хвилюйтеся, ви ж учителька, повинні вміти себе у руках тримати, це ж ви ніби теж офіцер, як я розумію. А тепер гайки закрутять, закрутять, от декому не поздоровиться, я вже бачу. От і правильно, знайшлось кому взяти на себе відповідальність, кому все це нарешті набридло, весь цей бардак, оце вже нарешті правильно!..

ВЕДУЧА. Мені пригадується, пане генерале, що деякий час тому ви говорили дещо інакше і навіть визнали, що якби ваше управління отримало вказівку від вищестоящих органів щодо впровадження... щодо впровадження нових ідей у лавах армії...

ГЕНЕРАЛ. Ну й мало, що я там говорив! Це була моя військова хитрість, щоб виявити прихованого ворога. І я виявив!

ВЕДУЧИЙ. Гм... Даруйте... Отже, шановні телеглядачі, як ви вже, напевно, зрозуміли, наша передача триває. Всі співрозмовники знову за цим столом, і, незважаючи на деякі зміни, що відбулись тим часом у студії, а також за її межами, потрібно підвести риску й висловитися до кінця тим, хто ще не встиг цього зробити.

ПОЛІТОЛОГ. То дозвольте я розпочну... закінчувати. Хоча я вже наче й чимало виступав, але щоб підвести, як ви сказали, риску, я хотів би наголосити на великій, я сказав би, терпимості керівництва нового Надзвичайного Комітету, — ми з вами, ми першими можемо тут зараз у

цьому пересвідчитися, оскільки щойно, тільки-но було зачитано Звернення, але зараз ми з вами спокійно можемо продовжувати нашу розмову. Вже саме це є найяскравішим свідченням того, що зміни, які відбуваються у нашому суспільстві — явище необоротне. Я не збираюся отут зараз закликати присягатися одразу в лояльності Надзвичайному Комітетові, але гадаю, ми повинні поцінувати оту терпимість до різних, і відмінних від офіційної, точок зору, свідками якої всі ми стали.

ВЕДУЧИЙ. Так, зрозуміло. Дякую, пане професоре, за вичерпний коментар... і за добру реакцію. Власне, щодо реакції, — пане генерале, бажаєте іще щось додати?

ГЕНЕРАЛ. А що додавати? Я свою реакцію... я свою позицію висловив уже. Тепер ми інакше будемо розмовляти з усіма цими... ну ви розумієте. (Зиркає на Стефана.)

СТЕФАН. Шо дивишся?

ВЧИТЕЛЬКА. Ой, дайте, я ще скажу. Ви мені вибачте тільки... Ніно, Нінок! Чуєш мене? Якщо чуєш, ти знаєш, де гроші взяти, я тобі вже сказала, ну отам, під рушниками, і тоді завтра зранку-раненько, або навіть сьогодні, не гаючись, Ніно, їдь у... ні, не скажу... їдь до тьоті Софії, ну ти ж мене розумієш, Ніно! (Знову плаче.)

ВЕДУЧИЙ. Пані Катерино! Мені здається, ви не зовсім за призначенням використовуєте наше телебачення. Таж заспокойтеся, не побивайтеся ви так, будь ласка. Чи, може, поділіться з нами, у чому ж ця ваша проблема? Що вас так страшить?

ВЧИТЕЛЬКА. Ой, та жНінка моя, вона ж у мене, ой ти ж доленько моя, та й мультиплюндистка, та ж така закореніла. Ой, та що ж це тепер буде-є, люди добрі-і!.. (Плаче-заливається.)

ВЕДУЧИЙ. Пані Катерино! Будь ласка, заспокойтеся. Згадайте врешті-решт, що зйомка йде. Те, що ви розповіли, звичайно, все міняє, але...

ГЕНЕРАЛ. Ага! Оце такі в нас вихователі! Ще одного ворога викрив. Зараз вони всі, як таргани, зі шпарин повилазять! Ага! Запереживали! Заметушилися!

ВЕДУЧА. Пане генерале! Я б дуже вас... я б вас дуже попросила... якось менш відверто й емоційно на все реагувати. Мені здається, ви тепер матимете багато можливостей для виступів і поза межами нашої передачі.

ГЕНЕРАЛ. А ви мені рота не затикайте тут! Вже, як бачите, старі часи скінчилися. І далі цього терпіти вже ніхто не буде! Настав наш день "Де", і година нашого "Ге"! Тобто наша година "Ге", ну ви ж все одно мене зрозуміли. (До СТЕФАНА.) Що це, молодий чоловіче, очі бігають у вас? Чого ви так похнюпилися? Ага! Я знаю, чого!..

СТЕФАН (дивлячись прямо в камеру). Пацани! Якщо ви зараз дивитеся! Ви ж бачите, що робиться... І чого? Що ми їм усім такого зробили? Ми ж тихо, нікого не зачіпаючи...

ГЕНЕРАЛ. Знаємо ми ваше "тихо". У тихому болоті знаємо, що водиться! Отеперечки тільки ви справді тихо сидітимете, усі при-нишкнете! (Обводить поглядом усіх учасників передачі.) Ало! Режисере! Як вас там? А ви дозвіл маєте на цю передачу? Від Бюра Надзвичайного Комітету, питаю, дозвіл маєте? А то що ж це таке діється? Там, по всій країні вже йде викорінення цього мультиплюндизму, а тут, розумієш, на очах у мільйонів глядачів засіли, розумієш, його відверті прибічники і ведуть свою підступну агітацію на увесь народ. Ану негайно припиніть це неподобство!

ВЕДУЧИЙ. Пане генерале, хто з нас веде цю передачу, дозвольте поцікавитися?

ГЕНЕРАЛ. Ви мене цими своїми питаннями не заплутаєте! Мій підпис теж стоїть під зверненням нашого Надзвичайного Комітету, і моє слово тут повинне мати вагу! І якщо я сказав припинити передачу, значить припинити, і без розмов! О, ну нарешті дійшло до вас, що я не жартую з вами тут...

Світло в студії трохи пригасло і знову з 'явишся автоматники, а з ними кілька хлопців у шкірянках. Позаду, ніби в затінку, тримається й уже знаний нами ДИКТОР, про щось переговорюючись неголосно з тими, котрі у шкірянках. Учасники передачі раптово вмовкають, включно з ГЕНЕРАЛОМ, який, втім, першим приходить до тями.

ГЕНЕРАЛ. Ага, а я казав. (До автоматників.) Що, нова вказівка Надзвичайного Комітету? Посилити пильність і загострити боротьбу? Так?

ХЛОПЕЦЬ У ШКІРЯНЦІ. Не зовсім так, генерале. Боротьба вже посилилася, і ми, здається, навіть перемогли.

ГЕНЕРАЛ (ігноруючи цю мову, знов до автоматників). Що це за цивільні з вами? У чому справа, врешті-решт!

ДРУГИЙ ХЛОПЕЦЬ У ШКІРЯНЦІ. Облом, пане генерале. Діяльність Надзвичайного Комітету припинено. Натомість постав ЦШМП — Центральний Штаб Мультиплюндизму. Ми уповноважені зачитати на телебаченні його звернення. Просимо надати нам таку можливість!

ГЕНЕРАЛ. Зрада-а! Державна зрада! Ах, а я ж зброю здав на прохідній. Ну нічого, я вас голими руками! (Робить рух до ХЛОПЦІВ У ШКІРЯНКАХ.)

ХЛОП. У ШКІРЯНЦІ. Генерале, годі ламати комедію. Ви тут не в казармі.

ДРУГИЙ ХЛОП. У ШКІРЯНЦІ. Феліксе, з ними не так треба. (До ГЕНЕРАЛА.) Пане полковнику, припиніть порушувати присягу й пункти Закону про надзвичайний стан! (ГЕНЕРАЛ сторопіло зупинився.)

ХЛОП. У ШКІРЯНЦІ. Ага, правильно, Вікторе. (До ГЕНЕРАЛА.) Пане підполковнику... (ГЕНЕРАЛ дивиться праворуч-ліворуч, але тільки на свої погони.) ... припиніть! Як заступник голови Центрального штабу Мультиплюндизму наказую вам дотримуватись порядку й дисципліни. Всіх присутніх у студії перепрошую, та все ж мусите звільнити нам приміщення на дуже короткий час для зачитання важливого повідомлення. Пане дикторе, прошу.

ДИКТОР (пробираючись за стіл, тихенько до ГЕНЕРАЛА). До речі, пане гене... пане Момотку, ваш підпис є і під цим зверненням. Щоправда, в самому кінці.

ГЕНЕРАЛ. Оце діла-а... (Приголомшено відступає у затінок.)

ДИКТОР. Кахи-кахи... Братове і сестри! Багатостраждальний народе наш! Занадто довго віковічний морок темряви клубочиться над тобою! Кращі твої сини та дочки гибіють у цьому мороці без просвітку й надії. І дійсне, правдиве, реальне світло не пробивається до більшості людності... Ага, до більшостИ людностИ, трохи змінений правопис. Ім'я цьому світлові — мультиплюндизм, вчення, що органічно та природньо накладаючись на психіку й ментальність люду нашого, здатне вивести його з манівців на ясну й широку дорогу всезагального прогресу і добра. На превеликий жаль, ідеї мультиплюндизму ще не вповні доступні загалові нашого населення через жорстку політичну позицію сьогоднішніх владців. Та пробила година... даруйте, пробило годину, і чаша гніву народного переповнилася, і повстали кращі сили народу проти своїх гнобителів! Сьогодні у столиці вийшов з підпілля

Центральний Штаб Мультиплюндизму, і оголосив початок збройного опору. Нами вже захоплені вокзали та інші центри комунікацій, Народний Банк, Центральний Телеграф та перша Овочева База. Збройні Сили цілими дивізіями переходять на наш бік. Щойно, майже не чинячи опору, склала зброю охорона Головного Телецентру, і, користаючися з цього, ми звертаємося до вас, дорогі братове й сестри, з закликом про допомогу і підтримку! Вчення мультиплюндизму приречене на перемогу, сьогодні чи в найближчому майбутньому! Так наблизьмо ж цю перемогу, здобудьмо ж її сьогодні! Вчення мультиплюндизму правдиве і прекрасне, й частина молоді нашої вже вірить у це. Чим швидше прийме цю віру увесь наш народ, тим ближче підступиться він до золотої брами кращого майбуття для нинішніх, прийдешніх і грядущих поколінь. Тож нумо, браття, до зброї! Геть усе старе й осоружне! Возз'єднаємося ж у мультиплюндизмі в ім'я майбутніх поколінь! Час настав! Центральний Штаб Мультиплюндизму.

ХЛОП. У ШКІРЯНЦІ. Так, все добре. А зараз камера на мене, на мене камери! Щойно ви прослухали маніфест нашого Центрального Штабу. А іще я уповноважений додати, що мультиплюндисти, на відміну від своїх переслідувачів, не збираються зводити жодних рахунків, і тим більше вдаватися до репресій. Ми свідомі своєї сили і правоти. (До СТЕФАНА.) Гей, ти! Йди-но сюди, до мене. (СТЕФАН підходить, ХЛОП. У ШКІРЯНЦІ хапає його однією рукою за горло.) — Не вірте, що оце — мультиплюндист! Ти, хлюпику, чого ти отут нюняв у камеру? Та ти ж мав йому врізати іще на перших хвилинах передачі. (Відштовхує СТЕФАНА, аж той сів на підлогу посеред студії. Звертається до ВЧИТЕЛЬКИ.) Пані Катерино! Ваша Ніна веде агітацію серед вояків Печерного гарнізону, вживаючи всіх заходів для навернення якнайбільшої кількості особового складу до ідеї мультиплюндизму.

ВЧИТЕЛЬКА. Ой, лишенько! Та що ж це тепер буде? Ніна, Нінка моя! Де? У Печерному гарнізоні? Серед тієї солдатні? (В камеру.) Ніно, ти що там робиш? Нінко, ти здуріла зовсім, чи що? Ану вернися додому, негайно вернися, кажу тобі, Ніно!.. (Плаче.)

ХЛОП. У ШКІРЯНЦІ. Пане генерале! (ГЕНЕРАЛ виструнчується.) —Ви призначені командувачем Південним Приполярним військовим округом. Внизу на вас чекає авто, щоб транспортувати до місця нової служби. Ваша родина вже відправлена туди у спецвагоні. (До автоматників.) — Відпровадьте пана генерала до авта. (ГЕНЕРАЛА виводять, а через хвилину навіть крізь звукоізольовані стіни студії чути коротку чергу в коридорі.) До решти населення ми звертаємося із закликом зберігати спокій і переходити на наш бік! Хай живе мультиплюндизм! Мультиплюндизм непереможний! Він вічний і назавжди! (У тріумфальному жесті підносить правицю. Решта хлопців у шкірянках та автоматники роблять те саме.)

В цей час до студії заходить РЕЖИСЕР, ляпає кілька разів у долоні.

РЕЖИСЕР. Так! Дякую! Все знято, записано. Перший епізод з автоматниками, напевно, трохи перемонтуємо. А в цілому добре, всім дякую. Можете розгримовуватися і бути вільними. Завтра, там подивитесь у програмі, о котрій годині побачите себе на екрані. Все! До побачення. Ще раз дякую всім.

Студія порожніє. Гаснуть софіти. РЕЖИСЕР збирає зі столу аркуші паперу. Потім повертається обличчям до камер, які вже не працюють, втомлено витирає рукою чоло.

РЕЖИСЕР. Фу, запара... Ну й треба ж таке вигадати — мультиплюн-дизм... І понаписують же... Така хєрня...

У студії остаточно гасне світло.

ЗАВІСА

Травень-липень 1995 р.

Академія Шльос-Солітюд м. Штутгарт

ВІД АВТОРА: Автор дуже просить усіх режисерів, які зважаться на постановку цього твору, залишати роль РЕЖИСЕРА для себе й виконувати її особисто.